

חוק הסדרי משפט ומינהל, תשכ"ח-1968 *

1. בחוק זה, "צו החלת המשפט" – צו לפי סעיף 111 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, הגדרה תש"ח-1948.
2. המקומות הקדושים הנמצאים בשטח תחולתו של צו החלת המשפט, לא יחול עליהם, מיום תחילת הצו, חוק נכסי נפקדים, תש"י-1950.² המקומות הקדושים
3. (א) אדם שכיום תחילתו של צו החלת המשפט נמצא בשטח תחולתו והיה תושב בו, לא יראוהו, מאותו יום, כנפקד כמשמעותו בחוק נכסי נפקדים, תש"י-1950, לגבי נכס הנמצא באותו שטח.
- (ב) לענין סעיף זה אין נפקא מינה אם לאחר תחילתו של הצו נמצא אותו אדם לפי היתר חוקי במקום שהימצאותו בו הייתה עושה אותו לנפקד אלמלא הוראה זו.
4. אדם שהוא תושב בשטח תחולתו של צו החלת המשפט, לא יודקק בית משפט או בית דין בענין אזרחי לטענה שהוא אויב או נתין אויב, אלא אם נטענה הטענה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו בכתב. טענת אויבות
5. (א) מקרקעין הנמצאים בשטח תחולתו של צו החלת המשפט, וערב היום שבו עבר השטח להחזקת צבא-הגנה לישראל הם היו מוקנים לאדם אשר שלטונות המדינה שהשטח היה תפוס בידיה למעשה מינו אותו לממונה על רכוש האויב או לבעל תפקיד או תואר דומה, או לרשות מרשויותיה של אותה מדינה או לגוף שבשליטתה אשר אותו אדם העבירם להם – מוקנים, מיום תחילתו של הצו, לאפוטרופוס הכללי שיעשה בהם כאמור להלן בסעיף זה.
- (ב) האפוטרופוס הכללי ישחרר, בתעודה חתומה בידו, את המקרקעין למי שהיה בעלם לפני שהוקנו לאדם האמור בסעיף קטן (א), או לחליפו של אותו בעל, לפי בקשתם; כל עוד לא שוחררו המקרקעין, יעשה בהם האפוטרופוס הכללי כפי שהוא רשאי לעשות במקרקעין של נעדר לפי פקודת האפוטרופוס הכללי, 1944³, והוראותיה של פקודה זו יחולו לענין סעיף זה.
- (ג) נרכשו המקרקעין לצרכי ציבור לפי כל חוק לאחר תחילתו של צו החלת המשפט ובטרם שוחררו, ישולמו הפיצויים המגיעים לפי אותו חוק בעד הרכישה לידי האפוטרופוס הכללי שיעשה בהם, בשינויים המחוייבים, בהתאם לסעיף קטן (ב).
- (ד) כללו המקרקעין בנין ציבורי שנבנה לאחר שהוקנו לאדם האמור בסעיף קטן (א) ולפני תחילתו של צו החלת המשפט, יהיו המקרקעין נכסי המדינה, והפיצויים בעדם יחושבו לפי ערך הקרקע בלבד כשהיא פנויה ביום תחילתו של הצו או ביום תחילת חוק זה, הכל לפי המאוחר יותר.

* נתקבל בכנסת ביום כ' באב תשכ"ח (14 באוגוסט 1968); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 787, תשכ"ח, עמ' 358.

1 ע"ר תש"ח, חוס' א' עמ' 1; ס"ח תשכ"ז, עמ' 74.

2 ס"ח תש"י, עמ' 86.

3 ע"ר 1944, חוס' 1 מס' 1380, עמ' 110.

6. חברה שערכ תחילתו של צו החלת המשפט או ערכ תחילת חוק זה, לפי המאוחר יותר, היה לה מקום עסקים בשטח תחולתו של הצו והיא נוסדה על פי הדין שהיה מוטל על אותו שטח בעת יסודה, רשאית, על אף האמור בפקודת החברות⁴ או בחוק נכסי נפקדים, תש"י–1950, להמשיך בפעולותיה עד תום ששה חדשים מיום תחילת הצו או מיום תחילת חוק זה או עד שהחליט בית המשפט בבקשה שהוגשה לפי סעיף 9 או 10, הכל לפי המאוחר יותר.

7. מנהל או חבר של חברה כאמור בסעיף 6 שרואים אותו לפי חוק זה כאדם שאינו נפקד לגבי נכסיו, יראוהו כאדם שאינו נפקד גם לגבי נכסי החברה, לגבי זכויותיו כמנהל או כחבר בחברה או לגבי פעולות החברה לפי הסעיפים 6, 8, 9 או 10.

8. חברה כאמור בסעיף 6 שנתנה משכון או שעבוד על נכסיה, יחולו עליה הוראות סעיף 127 לפקודת החברות בדבר רישום המשכון או השעבוד.

9. (א) חברה כאמור בסעיף 6 שתוך ששה חדשים מיום תחילתו של צו החלת המשפט או מיום תחילת חוק זה, לפי המאוחר יותר, באה לידי סידור עם חברה שנרשמה בישראל למטרה זו על ידי חברי החברה האמורה בסעיף 6, כולם או מקצתם, או עם חברה אחרת הרשומה בישראל, להעביר לידיה את נכסיה והתחייבויותיה, רשאית החברה שעמה נעשה הסידור לפנות, תוך שלושה חדשים מיום הסידור, לבית המשפט המחוזי בירושלים בבקשה בדרך המרצה ליתן צו המאשר את הסידור.

(ב) הודעה על הגשת בקשה לפי סעיף קטן (א) ועל מועד שמיעתה תפורסם ברשומות בנוסח שקבע בית המשפט.

(ג) על סידור לפי סעיף זה יחולו סעיפים קטנים (3), (4), (6), (7), (8), (10) ו-(12) לסעיף 119א לפקודת החברות, בשינויים המחוייבים.

10. חברה כאמור בסעיף 6 שמקום עסקיה היחיד הוא בשטח תחולתו של צו החלת המשפט וכל מנהליה וחבריה הם תושבי אותו שטח רשאית, תוך ששה חדשים מיום תחילתו של הצו או מיום תחילת חוק זה, לפי המאוחר יותר, לפנות לבית המשפט המחוזי בירושלים בבקשה בדרך המרצה ליתן צו ההופך אותה לחברה ישראלית, ובית המשפט רשאי ליתן את הצו כתנאים שייראו לו, לרבות תנאים בדבר הגשת מסמכים לרשם החברות.

11. הוראות הסעיפים 6 עד 10, בשינויים המחוייבים, יחולו גם על שותפויות.

12. (א) אגודה שיתופית שערכ תחילתו של צו החלת המשפט או ערכ תחילת חוק זה, לפי המאוחר יותר, היה מקום פעולותיה בשטח תחולתו של הצו, והיא נוסדה על פי הדין שהיה מוטל על אותו שטח בעת יסודה, רשאית, על אף האמור בפקודת האגודות השיתופיות⁵ או בחוק נכסי נפקדים, תש"י–1950, להמשיך בפעולותיה עד תום ששה חדשים מיום תחילת הצו או מיום תחילת חוק זה או עד שהחליט בית המשפט בבקשה שהוגשה לפי סעיף 13(ב), הכל לפי המאוחר יותר.

(ב) הוראות הסעיפים 7 ו-8, בשינויים המחוייבים, יחולו גם על אגודה שיתופית כאמור בסעיף קטן (א).

⁴ חוקי אי"י, כרך א', פרק כ"ב, עמ' 155.

⁵ חוקי אי"י, כרך א', פרק כ"ד, עמ' 336.

13. (א) שר העבודה רשאי לקבוע, בצו כללי או מיוחד, הוראות בדבר רישומה של אגודה שיתופית שתבוא במקום אגודה כאמור בסעיף 12, לרבות קביעת תקנותיה, חבריה ורשויותיה; אגודה שנרשמה על פי צו כאמור, יראוה לכל דבר כאילו נרשמה לפי פקודת האגודות השיתופיות, ובכל ענין שלא נקבעו לו הוראות בצו, יחולו הוראות הפקודה והתקנות לפיה.

(ב) רשם האגודות השיתופיות יסדיר העברת נכסיה והתחייבויותיה של האגודה כאמור בסעיף 12 לאגודה שנרשמה לפי סעיף קטן (א), ויפנה לבית המשפט המחוזי בירושלים בבקשה בדרך המרצה ליתן צו המאשר את הסידור; הוראות סעיף 9(ב) ו(ג), בשינויים המחוייבים, יחולו גם לענין סעיף זה.

(ג) פעולה כאמור בסעיף זה, כוחה יפה גם אם נעשתה לפני תחילת חוק זה.

14. שר העבודה רשאי לקבוע, בצו כללי או מיוחד, הוראות בדבר הפיכת אגודה כאמור בסעיף 12 לאגודה שיתופית ישראלית, אם כל חברי האגודה וחברי הנהלתה הם תושבי שטח תחולתו של צו החלת המשפט.

15. (א) תושב של שטח תחולתו של צו החלת המשפט, שסמוך לפני תחילת הצו עסק במקצוע, במלאכה או בעיסוק אחר לפי הדין שהיה מוטל על אותו שטח, והעיסוק טעון רשיון לפי חיקוק ישראלי, רשאי להמשיך בעיסוקו עד תום ששה חודשים מיום תחילתו של הצו או מיום תחילת חוק זה או עד שהוחלט בבקשתו לקבלת רשיון לפי החיקוק הישראלי, הכל לפי המאוחר יותר.

(ב) מותר יהיה לתת רשיון לתושב כאמור בסעיף קטן (א) אף אם לא נתקיים בו תנאי מתנאי הכשירות האישית שנקבעו בחיקוק.

(ג) היה מתן הרשיון מותנה לפי החיקוק בתנאים הנוגעים למקום העיסוק, רשאי השר הממונה על ביצוע החיקוק להתקין תקנות שיהיו בהן הקלות, אם לזמן מסויים ואם בדרך אחרת, לענין מקום העיסוק שלפני תחילתו של צו החלת המשפט; כל עוד לא הותקנו תקנות כאמור, רשאית הרשות המוסמכת ליתן את הרשיון לתת הקלות כאמור.

(ד) סעיף זה לא יחול על רשיון לפי חוק כלי היריה, תש"ט–1949⁶, או לפי חוק חמרי נפץ, תשי"ד–1954⁷.

16. (א) תושב של שטח תחולתו של צו החלת המשפט שערב היום שבו עבר השטח להחוקת צבא-הגנה לישראל כיהן באותו שטח כשופט בבית משפט אזרחי או היה בו עורך-דין, יהיה לחבר לשכת עורכי הדין מיום תחילתו של הצו או מיום תחילת חוק זה, לפי המאוחר יותר.

(ב) שר המשפטים יפרסם ברשומות את שמותיהם של האנשים שסעיף קטן (א) חל עליהם.

(ג) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות תנאים, לרבות הקלות, לקבלת חברות בלשכת עורכי הדין בשביל תושב ישראל שהיה תושב של שטח תחולתו של צו החלת המשפט ערב תחילתו והיה כשיר להיות עורך דין אך לא עסק במקצוע עריכת דין, או התמחה בעריכת דין בשטח כאמור וטרם השלים את תקופת התמחותו.

⁶ ס"ח תש"ט, עמ' 143.

⁷ ס"ח תשי"ד, עמ' 84.

(ד) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות תנאים, לרבות הקלות, לקבלת חברות בלשכת עורכי הדין בשביל תושב ישראל שכיח, בכל עת שלפני תחילתו של חוק זה, כשופט של בית משפט אזרחי בכל חלק של ארץ-ישראל שלא נקבע בצו החלת המשפט או שהיה שם עורך-דין.

(ה) מי שנהיה לחבר לשכת עורכי הדין לפי סעיף זה, יהיו לו כל הזכויות ויחולו עליו כל החובות של חבר הלשכה לפי חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961.⁸

17. (א) מי שכיום תחילתו של צו החלת המשפט היתה לו בשטח תחולתו זכות בעלות רשומה בפטנט, במדגם או בסימן מסחר, או שביקש לפני אותו יום לרשום לו זכות כאמור, רשאי לבקש, תוך ששה חדשים מיום תחילתו של הצו או מיום תחילת חוק זה, לפי המאוחר יותר, לרשום את זכותו על פי הדין הישראלי, ויראו כאילו הגיש את הבקשה לרישום הזכות על פי הדין הישראלי ביום שבו הגיש לראשונה את בקשתו לרישום אותה זכות.

(ב) רישום פטנט לפי סעיף קטן (א) לא יגרע מתקפו של פטנט שנרשם בישראל לפי בקשה שהוגשה לפני תחילת חוק הפטנטים, תשכ"ז-1967.⁹

18. (א) הושלמה בניית יסודותיו של בנין בשטח תחולתו של צו החלת המשפט על פי היתר בניה שניתן על פי הדין שהיה מוטל על אותו שטח לפני תחילת הצו, ומסר בעל ההיתר תוך שנה מתחילתו של הצו או מתחילת חוק זה, לפי המאוחר יותר, הודעה לועדה המחוזית לתכנון ולבניה על רצונו להמשיך בפעולות הבניה, זכאי הוא לקבל היתר בניה לפי הדין הישראלי.

(ב) הועדה המחוזית לתכנון ולבניה רשאית, תוך שלושה חדשים ממתן ההיתר לפי סעיף קטן (א) ולאחר שנתנה לבעל ההיתר הזדמנות סבירה לטעון טענותיו, לתקן את ההיתר, לשנותו, לקבוע בו תנאים, לרבות הקלות, או לבטלו, הכל מהטעמים שלפיהם רשאית היא לעשות כאמור לפי חוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965.¹⁰ ורשאית היא להתלות את ההיתר עד תום שלושה חדשים מהיום שניתן או עד להחלטתה לפי סעיף קטן זה, לפי המוקדם יותר.

(ג) היתר לפי סעיף קטן (א) פטור מתשלום אגרה; הוחל בבניית יסודותיו של בנין כאמור בסעיף קטן (א) אך לא הושלמה בניית יסודותיו לפני תחילתו של צו החלת המשפט, והוגשה בקשה להיתר בניה לפי הדין הישראלי, רשאית הועדה המחוזית לתכנון ולבניה לפטור את ההיתר מתשלום אגרה.

19. ראש הממשלה רשאי לפטור בתקנות, לזמן מסויים או בדרך אחרת, בני אדם שהם תושבים של שטח תחולתו של צו הזלת המשפט מהוראת כל חוק המתנה מינוי למשרה של עובד ציבור באזרחותו הישראלית של המועמד, ורשאי הוא לענין זה לקבוע הוראות שונות לגבי סוגים שונים של עובדי ציבור.

20. שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות, אם בדרך כלל ואם לסוג מסויים של ענינים, הוראות בדבר —

(1) סמכותם העניינית והמקומית של בתי משפט לדון בכל ענין פלילי או אזרחי בקשר לכל מעשה, מחדל או אירוע שחל בשטח תחולתו של צו החלת המשפט בכל עת שלפני תחילתו, לרבות הדין במשפטים שהיו תלויים ועומדים

רישום זכויות
בפטנטים ומדגמים

מעלות בניה

מינוי
עובדי ציבור

ריצות משפטים
(כ)

8 ס"ח תשכ"א, עמ' 178.

9 ס"ח תשכ"ז, עמ' 148.

10 ס"ח תשכ"ה, עמ' 307.

בבתי משפט שפעלו באותו שטח והערעור על פסקי דין שניתנו על ידיהם, וסדרי הדין בעניינים אלה;

(2) אכיפתם על ידי בתי המשפט של פסקי דין סופיים ושל צווים והחלטות אחרות שניתנו בענין פלילי או אזרחי בכל עת שלפני תחילתו של צו החלת המשפט על-ידי בתי משפט שפעלו בשטח תחולתו, וביצועם של פסקי דין, צווים והחלטות כאמור על ידי משרדי ההוצאה לפועל ורשויות אחרות;

(3) הכרה ואישור של מסמכים שהוצאו או אושרו בכל עת שלפני תחילתו של צו החלת המשפט על ידי רשות מן הרשויות שפעלו בשטח תחולתו.

הוראות מעבר

21. (א) היתה תחילתו של צו החלת המשפט לפני תחילת חוק זה, יחול סעיף 3 גם על אדם שביום תחילתו של הצו היה תושב בשטח תחולתו אך נעדר ממנו, ובלבד שביום תחילת חוק זה נמצא בו כחוק.

(ב) פעולה משפטית שנעשתה על-ידי האפוטרופוס לנכסי נפקדים לפני תחילת חוק זה והיתה בטלה אילו חוק זה היה עומד בתקפו ביום עשייתה, יראוה כבטלה מיום עשייתה.

ביצוע ותקנות

22. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו; היו התקנות נוגעות לענין שבחוק אשר שר אחר ממונה על ביצועו, יותקנו התקנות על-ידי אותו שר בהסכמת שר המשפטים.

(ב) בתקנות לפי חוק זה מותר לקבוע הוראות בדבר הארכת מועדים, לרבות מועדים לפי חוק זה וכל חוק אחר, ובדבר תיאום אגרות ופטור מהן.

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

